

Tredje Brev

Til menighederne i Tim Stadil og Vedersø

4. 4. 2020 - Christian Ulrich Terp - Sognepræst

Kære alle!

Jeg ved ikke rigtig. Jeg ved ikke rigtig, hvor jeg skal begynde. Jeg ved ikke rigtig hvad, der trænger sig mest på lige nu. Hvad er det, der er det vigtigste? Det er som om, det bliver mere diffust nu. Der er signalforvirring. Vi lever i to verdener, som ikke mere bevæger sig frit mellem hinanden. Privatparkering i søvngængeragtig hjemmehemmelighed, og vore tavse kroppe bevægelse på tilladt udgang i et offentligt limbo.

Det har selvfølgelig et formål. Det bedste formål vi kan tænke os. Ingen tvivl om det. Vi må beskytte andre og vi må beskytte os selv. Vi må ikke gå i panik, og vi må ikke miste modet. Vi må tålmodigt investere i en fremtid, hvor vi får friheden tilbage. Den store øvelse lige nu, og i den tid det tager, består i, at vi ikke fokuserer på vore egne frustrationer, så vi glemmer dem, der har det allerværst, fordi de enten selv er ramt eller nogle af deres kære er det. Vi må ikke sløves i vores respekt og beundring for dem, der uden at kny, påtager sig ansvaret for at være helt tæt på dem, der har brug for hjælp. Ikke et eneste øjeblik glemme dem, der holder hånden under samfundet, så vi ikke skal mangle noget vigtigt eller miste vores livsgrundlag. Det vigtigste er nok det, at sørge for hinanden.

*E*t bemærkelsesværdigt udtryk - "at sørge for".

På den ene side peger det i retning af noget med "sorg" og det "at sørge". Noget med at befinde sig i sorgens tilstand, fordi der er indtruffet noget, en indadrettet erfaring, som har ramt så hårdt, at det gør ondt i følelser og existens, - gør ondt i livet.

På den anden side kan det - "at sørge for" også være mere udadvendt og betyde, at man bekymrer sig på en positiv måde om andre, har omsorg for dem, viser empati, som vi siger nu for tiden; altså hjælper andre, som har behov for opmuntring og bistand.

*P*å lidt mere højtideligt sprog kaldes det **sjælesorg**. Det er et fænomen, som måske virker lidt for voldsomt eller direkte skræmmende på de fleste, fordi det forekommer at være meget kirkeligt specialiseret. Præstestanden bærer måske også en del af skylden, fordi vi i misforstået forfængelighed har taget sjælesorgen mere selvhøjtideligt end sundt var. Sjælesorg er i sit udgangspunkt en helt almindelig menneskeligt vigtig samtale, som kan opstå overalt i hverdagen, samtidig med at den selvfølgelig også kan være mere alvorlig, anfægtet eller af en så personlig intim karakter, at man vil tale fortroligt med en trofast ven - eller måske præsten. Men problemet var nok også, at der i den kirkelige sjælesorg ofte blev lagt for megen vægt på **sorg**,

så man ikke så sjælesorgen i et videre perspektiv og derfor overså, at dens mål er at *virke* både *som sjælesorg* og *virke til sjæle-glæde* - aldrig uden det sidste.

I denne tid, hvor der er den allerhøjeste alvor i både det at *sørge* og at *sørge for*, kræves der balancegang med både respektfuldhed og agtelse, hvis man ønsker at gøre et forsøg på at kalde livsmod og glæde frem, uden at det i den foreliggende situation kan opfattes som overfladisk. Men det er nødvendigt. Det er simpelthen bydende nødvendigt at tale med livsmodets stemme og kalde på glæde, overskud og håb.

For at være på nogenlunde sikker grund kan vi for eksempel vende os til salmebogen. Det er en digtsamling, som bestemt ikke tager let på nogen som helst alvor i livet. Slår vi efter og studerer sorgen, hvor den dukker op i salmerne, så må vi dog forbløffes over, hvordan sorgen bliver modsagt, overbudt og ikke får lov til at beholde magten alene.

“Venner .. hvorfor er I nu bange? .. han som gør sjæleglad, .. er født til verden i Davids stad!” (105)

“Sorg er til glæde vendt ..!” (118)

“Thi synger lydt og sjæleglad ..!” (218)

“.. thi er hans folk nu sjæleglad” (220).

“ .. af dåben sjæleglade ..” (298).

“Sorgen er dyb i Zions stad, gør med dit smil den sjæleglad!” (344)

Vi kunne blive ved og ved med at finde *sjæle-glæde* i salmebogen. Selv når Kingo kører hele barokkens tunge artilleri i stilling for at skildre livets jammerlighed, forgængelighed, bedrag og falskhed - hvor **“alle kan finde sin sorrig i barm”**, så handler det dog om, at **“Sorrig og glæde - de vandre til hobe.”** Sorrig får ikke lov til at tage magten.

For Kingos orthodoxy gjaldt det, at han måtte vente tålmodigt på forløsningen til engang sidenhen i Himmerige. “Sorrig skal dø, / saligheds frø / blomstre på Himmerigs dejlige ø.” Men vi kan godt yde hinanden sjæle-glæde allerede her og nu, så vi føler, at “sorrig må dø.” Hvor mon det er henne? Det er nok altid hos en, hvor man føler sig elsket. For eksempel i Mormors forklæde.

Der var en gang en lille dreng. Hvor gammel har han mon været? Vel omkring de 10 - 12 år, tror jeg. Det kunne også have været en pige. For børn gælder den ligestilling, at de uanset køn kan have svært ved at orientere sig i forhold til verdens dramatiske begivenheder. Selv om de kun hører brudstykker af truende nyheder og budskaber, så fornemmer de, at de voksnes stemning er mere stille og alvorlig. Det er selvfølgelig et omsorgsfuldt forsøg på at skåne barnet. Men barnet bekymrer sig alligevel. Barnet er nemlig også fra ganske tidligt i livet et levende væsen, som har mange tanker indeni. Hvis ikke de bekymrede tanker møder sjælesorg og glæde i et forklæde, så kan de bide sig fast og gøre skade for altid.

Det kan være noget med en Cuba-krise, som knitrer i transistorradioen, og Pressens Radio Avis, der begynder at lave extraudsendelser hver hele time. Noget med Berlin og kampvogne ved Checkpoint Charlie. Hungersnød i Afrika. Krig i Congo. Noget med sygdom og læger i hvide kitler, der dufter af medicin. De har pandespejl i et bånd om hovedet. Kan de se helt ind i hjernen på folk? Det kan også bare være noget med mobning eller drilleri. What ever!

Her er det mormors forklæde kommer ind i billedet. Det er blåmønstret, stribet - lidt kittelagtigt. Hun laver mad. En livret. Stegt kalvelever med kartoffelmos, stegte løg og ristede champignon. Den allerførste coca-cola i den autentiske lille flaske fra begyndelsen af tresserne. Pandekager til dessert. Et snævert køkken med to gasblus. En omfavelse ind i forklædet mod hendes bløde krop og de der ord, som

gang på gang formår at tale bekymringer væk og give et barn den vidunderlige følelse af at have taget fejl. Det sker ikke, det der gør bange. Det forsvinder. Det ved mormor helt bestemt. Hun har levet så længe, at hun kender verden. Da hun fyldte tre år, var hun allerede fra forrige århundrede, sagde hun spøgefuldt. Hun klarede sig igennem den spanske syge, og det var ingen spøg. Hun var i sig selv overbevisende argumenter, der ikke var til at komme uden om.

Senere i livet, når barnet ikke er barn mere, men er blevet voksent og selv har ansvar for børn, der kan være bange og bekymrede, så ved man godt, at mormor i sin tid trøstede uden at hun vidste noget sikkert om, at det forholdt sig sådan, som hun opmuntrede barnet. Det var altså bare noget hun sagde!

Ja, det var det. Og hvor var det godt, at det blev sagt!

Man skal være glad for, at der er noget, der bliver sagt. Også selv om det **bare** er noget, der bliver sagt.

Det skal man ikke tænke ilde om, som om det, man bare siger, skulle være mindre troværdigt, ja næsten som et bevidst bedrag, noget vi slet ikke mener, - i modsætning til andet vi siger, som er helt virkeligt og som kan kontrolleres af alle og enhver for sin holdbarhed. Den del af vores sprog, og det vi siger, som vi anser for at være "sandt", - og altså ikke bare er noget vi siger -, den del af sproget er i virkeligheden langt den mindste del af hele vores livserfaring.

Der er selvfølgelig afgørende forskel på bevidst at udtale sig om noget, man vitterlig ikke har forstand på, for at give det udseende af, at man ved, hvad man taler om, og så tale om noget, man søger at give udtryk for ud fra et håb om, at ens livserfaring giver mulighed for at tale om noget væsentligt. Det handler dybest set om, at sproget ikke er en ligning, som skal gå op, men er en livsverden så omfattende som hele universet. Noget af det vigtigste, vi siger og taler med hinanden om, er i højere grad noget, vi tror og håber på, noget vi forestiller os og drømmer, noget vi ønsker os og længes efter - noget vi skaber og kalder til live, når vi nævner det.

Det berører alt det, som er kilden til både vores personlige liv og mødet med andres liv. Det berører fænomenerne sjæl og sind, psyke, indre liv, bevidsthed, forstand, fantasi, formulering, skaberkraft og meget mere. Det er dér, i den verden af sprog, vi befinder os i alle fortolkninger og tanker om livet og verden. Det er i særlig grad dér, vi befinder os nu i de overvejelser, vi gør os om, hvad alt det, der sker, betyder for vores liv og hvilke konsekvenser, det vil få for vores fremtid, som på en eller anden endnu ubekendt måde venter på os på den anden side af det, vi ikke kender omfanget af. Det er dér, der er brug for sjæle-sorg og sjæle-glæde. Hvor er mormors forklæde?

Når man tænker på, hvor massivt medierne har sat sig på formidlingen af den aktuelle krisesituation, så er det klart, at de, først og fremmest tv-mediet, løser en fundamental public service opgave. Vi har brug for at få at vide, hvad det er, der sker, hvilke forholdsregler vi skal tage for at beskytte os selv og andre, hvilke indskrænkninger der er gældende, hvordan vi skal forholde os i vores adfærd, hvad der gøres fra myndighedernes side for at træffe nødvendige og rigtige beslutninger - og hvilke samfundsmæssige konsekvenser vi må forvente. Det er det saglige og vigtige, vi har brug for at blive løbende informeret om, og vi har brug for klare, forståelige og modsigelsesfri budskaber.

Men vi får også meget mere end det, der er sagligt brug for, så man kunne få lyst til at stille det kætterske spørgsmål, om ikke også for megen information, der kører mere og mere i ring, kan være for meget af det gode og virke mod hensigten; skabe mere frygt end beroligelse, som kan være kilde til frustrationer, panik og angst frem for at skabe besindighed og optimisme.

Hvor er mormors forklæde? Hvor er der nogen, som bare siger noget?

Hvor på sendefloden tages udfordringen op i dialog med de eksistentielle overvejelser, som krisen kalder på, fordi det er dét, vi alle tænker på? Er der nogen, der har tænkt på at tilpasse programforløbet, så der bydes på relevante mediemæssige opmuntringer som modvægt til de tilbagevendende extraudsendelser, pressemøder, analyser og expertudtalelser; reportager hver morgen fra udsendte korrespondenter i mange lande, hvor vi kun ser varianter af det, vi stort set allerede kender til. Hvorfor er "Lægens bord" blevet genoplivet som national sygdomsbrevkasse? Hvorfor blev dokumentaren om den spanske syge og dens 50 millioner ofre sendt to gange? Hvorfor blev Horisont gentaget - var det tre gange? - med programmet om rædslerne i sygdommens centrum i Kina? Var det noget, der virkede beroligende, eller var det blot tankeløs angstvedligeholdelse? Hvor er der nogen, som bare siger noget?

Medierne kunne jo godt have været en slags kulturel sjælesørger også, uden at de derfor skulle misbruges som instrument for tankeløs og bedøvet virkelighedsflugt. Men der er nogle af de programmer, der åbenbart indgår som en uforanderlig del af den programmæssige langtidsplanlægning, som i den givne situation virker irrelevante og stemningsmæssigt malplacerede. For eksempel i Maddysten: "Hej allesammen! Hvor er det fedt at møde jer!" Eller "Kender du typen", som måske godt i et mere ligegyldigt og dagligdags underholdningsperspektiv kunne pirre interessen for nysgerrigt posekikkeri i de kendtes køleskabe og bæredygtige boligindretning. Men hvad skal vi med tomme livsstilsanalyser, når det nu mere autentisk gælder livet?

Send dog folkeoplysende og eksistentielt relevante programmer, hvor der er mennesker med hjerte og omtanke, som fortæller noget levende og opbyggeligt. Folkekirken har været totalt fraværende som deltager i den offentlige samtale om, hvad alt dette betyder menneskeligt og religiøst eller areligiøst, hvis vi for en stund lægger al den saglige informatik væk og lytter os ind på noget, der bare handler om at leve. At blive klog på **det, vi har kær** - for gør vi ikke det, så har vi jo aldrig levet - siger Grundtvig. Hvorfor er der slet ikke nogen, som **bare** siger noget?

Der er så mange sjæle, der tørster som hjorten, når den skriger efter et rindende væld; - sådan er der så mange der higer efter Ham, der skænker af den levende kilde, så ingen skal tørste igen. (410)

Det er sådan det er med bønner. Måske vil nogen sige, at det bare noget man siger. Man længes og lægger måske ikke mærke til svaret eller man venter tålmodigt - utålmodigt. Måske hele livet. Bare noget man siger? Ja måske .. - Men hvor er det dog godt, at få det sagt.

Glædelig og velsignet søndag,
kærlig hilsen
Ulrich